

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

факультет журналістики

кафедра прикладної лінгвістики та літературознавства

кафедра іноземних мов

кафедра журналістики

кафедра філософії

**КОНЦЕПТИ, ДИСКУРС І ЕТИКА КОМУНІКАЦІЇ: ЛІНГВІСТИЧНІ,
ЖУРНАЛІСТСЬКІ ТА ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ**

Матеріали міжкафедрального круглого столу

27 березня 2026 року

Одеса – 2026

**УДК 81'42:174.4:070(049.2)
К653**

Круглий стіл проведено відповідно до наказу ректора Національного університету «Одеська юридична академія» від 03 березня 2026 р. № 462-59

Організаційний комітет конференції:

Голова оргкомітету:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи, доктор юридичних наук, професор.

Заступники голови оргкомітету:

Олена СКАЛАЦЬКА – декан факультету журналістики, доктор філософських наук, професор.

Мирослава МАМИЧ – завідувач кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства, доктор філологічних наук, професор.

Олексій ФЕДОТОВ – начальник науково-дослідної частини, доктор юридичних наук, професор.

Робоча група:

Юлія ТОМЧАКОВСЬКА – завідувач кафедри іноземних мов, доктор філологічних наук, доцент.

Вікторія КОЛКУТІНА – завідувач кафедри журналістики, доктор філологічних наук, професор.

Ігор ШАМША – в.о. завідувача кафедри філософії, кандидат філософських наук, доцент.

Анастасія КІСЕЛЬОВА – доцент кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства, кандидат філологічних наук, доцент.

Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки НУ «ОЮА»

Метою круглого столу було осмислення ролі мови, комунікації та дискурсивних практик у сучасному суспільстві, а також етичних засад інформаційної взаємодії в умовах розвитку медіа й цифрових технологій. Учасники обговорили проблеми медійних маніпуляцій, поширення фейкової інформації, етики комунікації, меж свободи слова та впливу соціальних мереж і генеративного штучного інтелекту на суспільну свідомість. Окрему увагу приділено лінгвістичним і філософським аспектам формування смислів, істини та відповідальності за комунікативні дії. У підсумку наголошено на важливості критичного мислення та формування етично відповідального інформаційного середовища.

Матеріали та пристатейна література публікуються в авторській редакції. За достовірність фактичної інформації у публікаціях відповідальність несуть автори.

Концепти, дискурс і етика комунікації: лінгвістичні, журналістські та філософські виміри : матеріали міжкафедр. круглого столу (м. Одеса , 27 березня 2026 р) / упоряд.: М. В. Мамич. Одеса : НУ «Одеська юридична академія», 2026. 110 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/32787> ;DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.32787>

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

Козак Т.

Особливості семантично-функціонального перекладу термінів німецького цивільного та кримінального права українською мовою.....38

Колкутіна В.

Трансформація образності у сучасному медіатексті.....42

Крижановська Т.

Невизначеність як концепт сучасного комунікативного дискурсу: філософський аналіз.....45

Лепетуха М.

Трансформація журналістських жанрів і наративів у соціальних мережах в умовах дезінформації.....49

Лесневська К.

Сучасний інтернет-дискурс: аспекти дослідження.....52

Літвінчук І.

Від новин до медіафрагментів: еволюція журналістського дискурсу в цифрову епоху.....55

Мамич М.

Етична рамка мовлення в умовах війни: трансформація концептів *відповідальність* та *солідарність* в українському публічному дискурсі.....59

Назаренко О.

Публічний виступ як форма комунікативної взаємодії в системі соціальних комунікацій.....64

Ірина ЛІТВІНЧУК,
*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри журналістики
Національний університет
«Одеська юридична академія»*

ВІД НОВИН ДО МЕДІАФРАГМЕНТІВ: ЕВОЛЮЦІЯ ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ДИСКУРСУ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Сучасна журналістика перебуває у процесі радикальної трансформації, що визначається розвитком цифрових технологій та поширенням соціальних медіа. Традиційні моделі створення та споживання новин зазнають істотних змін, адже медіа більше не є монополістами на інформацію, а аудиторія активно взаємодіє з контентом, створюючи власні інтерпретації та поширюючи їх у цифровому просторі. Цей процес призводить до формування так званих «медіафрагментів» – фрагментованих, часто контекстуально модифікованих елементів медіатексту, що циркулюють у цифровому середовищі та впливають на суспільний дискурс.

У сучасному медіапросторі новина дедалі рідше функціонує як цілісний текст у традиційному журналістському форматі. Натомість вона часто розпадається на окремі фрагменти – цитати, короткі відео, інфографічні елементи або візуальні повідомлення, які швидко поширюються у соціальних мережах (Яцимирська, 2025). Такі фрагменти можуть існувати незалежно від первісного контексту, формуючи нові інтерпретації подій. Саме тому сучасний журналістський дискурс дедалі більше набуває фрагментарного характеру, що суттєво впливає на процеси формування громадської думки.

Дискурсивні практики сучасної журналістики поєднують у собі традиційні принципи професії та нові форми комунікації. Якщо класична журналістика орієнтувалася на перевірені джерела, об'єктивність та структуровану подачу інформації, то цифрова журналістика додає до цього

емоційне залучення, інтерактивність та адаптивність тексту до платформи та аудиторії (Різун, 2008). Відтак змінюється не лише форма подачі новини, а й сама природа дискурсу: він стає багатошаровим, мультимодальним і гібридним, включаючи тексти, відео, інфографіку, меми та аудіоматеріали.

Мультимодальність сучасного медіатексту дозволяє значно розширити можливості комунікації між журналістом і аудиторією. Поєднання тексту з візуальними та аудіальними елементами робить інформацію більш доступною та зрозумілою для користувачів, а також сприяє її швидшому поширенню. Водночас така багатокомпонентність медіатекстів потребує нових професійних компетенцій від журналістів, які повинні володіти не лише навичками написання текстів, але й умінням працювати з візуальним контентом, цифровими платформами та інструментами мультимедійного сторітелінгу.

Одним із ключових аспектів трансформації є вплив алгоритмічних систем на формування медіадискурсу. Соціальні платформи та новинні агрегатори використовують алгоритми персоналізації, що визначають, які медіафрагменти побачить конкретний користувач (Шелефонтьюк, 2021). Це призводить до так званого «ефекту фільтру», коли аудиторія отримує обмежений спектр інформації, що відповідає її попереднім уподобанням та поведінковим паттернам. У результаті журналістика втрачає частину свого традиційного регулятивного ефекту, а суспільний дискурс фрагментується, з'являються ізольовані інформаційні бульбашки.

Такі процеси можуть призводити до формування поляризованих інформаційних просторів, у яких користувачі взаємодіють переважно з контентом, що підтверджує їхні попередні переконання. У цьому контексті особливого значення набуває роль професійної журналістики як інституції, що забезпечує перевірку інформації та формує збалансований інформаційний порядок денний.

Паралельно з цим розвиваються практики інтерактивного та візуального сторітелінгу. Медіатексти XXI століття перестають бути лінійними та

статичними: журналісти активно використовують мультимедіа, інтерактивні карти, візуалізацію даних, підкасти та відео для підвищення залученості аудиторії (Миколаєнко, 2025). Такий підхід дозволяє створювати наративи, що одночасно інформують, аналізують та емоційно впливають на користувача. Водночас виникає ризик перетворення новини на розважальний продукт, де сенс подекуди втрачається через надмірну стилізацію або спрощення.

Еволюція журналістського дискурсу також пов'язана із зміною ролі аудиторії. Сьогодні користувачі не лише споживають інформацію, а й активно її коментують, поширюють, редагують та інтерпретують. Такі практики створюють умови для колаборативного дискурсу, коли медіафрагменти набувають різних значень у залежності від контексту їхнього використання. Журналісти вимушені враховувати ці динаміки при створенні контенту, що призводить до появи нових редакційних стратегій та етичних викликів.

Не менш важливим є вплив мобільних технологій на журналістський дискурс. Смартфони, планшети та месенджери зробили новини миттєвими та доступними у будь-який момент, що зумовлює прискорення інформаційних потоків і зменшення часу на їхню перевірку. В умовах такої швидкості журналісти стикаються із дилемою між оперативністю та достовірністю, що впливає на форму й зміст медіафрагментів. Разом із цим, зростає значення фактчекінгових платформ та аналітичних центрів, які намагаються компенсувати ризики маніпуляцій.

Феномен «медіафрагментів» відображає також соціокультурний вимір сучасної журналістики. Фрагменти новин, цитати, відео чи графіка швидко набирають власного життя у соціальних мережах, часто відокремлюючись від первісного контексту. Це створює як можливості для поширення важливої інформації, так і загрози для точності та повноти її сприйняття. Внаслідок цього формуються нові стандарти журналістської комунікації, що

поєднують традиційні норми професії із принципами відкритості та швидкості.

Таким чином, еволюція журналістського дискурсу в цифрову епоху характеризується переходом від класичних, структурованих новин до фрагментованих, інтерактивних та персоналізованих медіафрагментів. Цей процес відкриває нові можливості для комунікації та залучення аудиторії, водночас породжує виклики, пов'язані з достовірністю інформації, етичними стандартами та соціальним ефектом інформаційних бульбашок. Подальший розвиток журналістики в умовах цифровізації вимагатиме балансу між інноваційними формами подачі контенту та дотриманням професійних норм, що забезпечують об'єктивність, повноту та етичність медіадискурсу.

Література

1. Миколаєнко, А. (2025). Журналістика даних в українському медіапросторі: тенденції, виклики, перспективи. Український інформаційний простір, 1(15), 49–60.
2. Різун, В. (2008). Теорія масової комунікації. Київ: ВПЦ «Київський університет».
3. Шелефонтьюк, А. (2021). Диджитальна журналістика як новий тип медіадіяльності. Синопис: текст, контекст, медіа, 27(2), 70–76.
4. Яцимирська, М. (2025). Медіатексти цифрової епохи. Вісник Львівського університету. Серія журналістика, 57, 218-226.